

KÍ TRUNG ĐẠI
VIỆT NAM

VÀO PHỦ CHÚA TRỊNH

Click to
add text

Thượng kinh kí sự - Lê Hữu Trác

NGÔ THỊ THU THỦY

HẢI THƯỢNG LÃN ÔNG LÊ HỮU TRÁC

- Trí thức phong kiến soạn sách và dạy nghề thuốc
- Danh y hành nghề y trong dân gian
- Chủ trương lánh mình khỏi chốn cung đình và danh lợi
- Để lại những tác phẩm có giá trị y thuật và văn học
- “*Hải Thương y tông tâm lĩnh*”

BỐI CẢNH THỜI ĐẠI LÊ- TRỊNH

- Triều Lê- Trịnh lâm vào khủng hoảng, suy thoái.
- Giai cấp thống trị nhà Trịnh tiếp tục cuộc sống xa hoa, quyền uy lấn át vua Lê
- Mầm mống suy vong đã xuất hiện

THẺ KÍ VÀ TÁC PHẨM THƯỢNG KINH KÍ SỰ

- Thẻ văn ghi chép trung thực, tỉ mỉ
- Đòi hỏi người viết có khả năng quan sát sắc bén, thái độ khách quan
- Có giá trị hiện thực, giá trị lịch sử cao
- Thẻ hiện được cốt cách cao quý của một nhà Nho- thầy thuốc.

TRÍCH ĐOẠN:

VÀO PHỦ CHÚA TRỊNH

1. Quang cảnh sống nơi phủ Chúa

- a. Sự xa hoa chốn cung đình
- b. Thái độ của Lê Hữu Trác

2. Cuộc thăm khám cho bệnh nhi Trịnh Cán

- a. Căn bệnh của Thế tử và cách chữa trị của các thầy lang cung đình
- b. Cách bắt bệnh và chữa trị của Lê Hữu Trác
- c. Tâm hồn, cốt cách của Lê Hữu Trác

3. Đặc sắc nghệ thuật kí của tác giả

1. CẢNH SỐNG PHỦ CHÚA TRỊNH

a. Sự cao sang, quyền quý và cuộc sống hưởng thụ cực điểm của nhà Chúa:

- Quang cảnh tráng lệ, tôn nghiêm, lộng lẫy (đường vào phủ, khuôn viên vườn hoa, bên trong phủ và nội cung của thế tử,...).
- Cung cách sinh hoạt, nghi lễ, khuôn phép (cách đưa đón thầy thuốc, cách xưng hô, kẻ hầu, người hạ, cảnh khám bệnh,...)

> Phủ chúa Trịnh được tác giả miêu tả bằng tài **quan sát tỉ mỉ, ghi chép trung thực, tả cảnh sinh động** giữa con người với cảnh vật. **Ngôn ngữ giản dị mộc mạc...**

1. Cảnh sống phủ Chúa Trịnh

b. Thái độ tác giả:

- Tỏ ra ngạc nhiên trước quang cảnh của phủ chúa “ Khác gì ngư phủ đào nguyên thừa nào”
 - Không đồng tình với cuộc sống thừa mứa vật chất nhưng ngọt ngào.
- > Tỏ ra **dửng dưng** trước những quyến rũ của vật chất. Mặc dù khen cái đẹp cái sang nơi phủ chúa xong tác giả tỏ ra **không đồng tình** với cuộc sống quá no đủ tiện nghi nhưng thiếu khí trời và không khí tự do

2. CUỘC THĂM KHÁM CHO TRỊNH CÁN

a. Căn bệnh của Thế tử và cách chữa trị của các thầy lang cung đình

- Lối vào chỗ ở của vị chúa rất nhỏ “ Đi trong tối om...”
- Nơi thế tử ngự: không khí trở lạnh lẽo, thiếu sinh khí
- Hình hài, vóc dáng của Thế tử Cán: “Tinh khí khô hết, mặt khô, rốn lồi to, gân thì xanh...nguyên khí đã hao mòn... âm dương đều bị tổn hại

-> Một cơ thể ốm yếu, thiếu sinh khí

- Cách chữa bệnh của các thầy lang cung đình: kiến thức về thuốc chưa sâu nhưng lại nóng vội dùng thứ thuốc “công phạt” khiến bệnh nhi hao tổn nguyên khí thêm.
- > Họ chỉ muốn mau chóng đuổi bệnh đi mà chưa quan tâm tới thể trạng yếu ớt của đứa trẻ.

B. CÁCH BẮT BỆNH VÀ CHỮA TRỊ CỦA LÊ HỮU TRÁC

- Chỉ ra căn bệnh cụ thể, nguyên nhân của nó và ngầm phê phán “Vì Thế tử ở trong chốn màn che trướng phủ, ăn quá no, mặc quá ấm nên tạng phủ yếu đi”
- Lê Hữu Trác thương xót cho một đứa trẻ bệnh tật dày vò, thuốc thang theo cách « công phạt » làm cho đau đớn, muốn cứu chữa cho đứa trẻ đáng thương bằng cách tốt nhất.
- Giữa lợi ích cá nhân và lợi ích người bệnh, ông chọn người bệnh. Đó không chỉ là trách nhiệm trong nghề mà còn là tấm lòng nhân ái đối với con người, với trẻ nhỏ.

Thái độ, tâm trạng và những suy nghĩ của nhân vật “tôi” về danh lợi, quyền lực cung đình:

- Lúc đầu, có ý định chữa bệnh cầm chừng để **tránh bị công danh trói buộc**. Nhưng sau đó, ông thẳng thắn đưa ra cách chữa bệnh, kiên trì giải thích, dù khác ý với các quan thái y;
- Tác giả nhận xét khách quan Thế tử Cán đồng thời ngụ ý **mầm mống suy vong của vương triều nhà Trịnh**: cuộc sống vật chất thừa mứa, xa hoa và quyền uy nhưng tất cả nội lực bên trong đã suy tàn.

C. TÂM HỒN, CỐT CÁCH CỦA LÊ HỮU TRÁC :

- Là một người thầy thuốc giỏi, có kiến thức sâu rộng và dày dặn kinh nghiệm.
- Bên cạnh tài năng, ông còn là một thầy thuốc có lương tâm và đức độ.
- Hơn nữa ông còn có những phẩm chất cao quý như khinh thường lợi danh, quyền quý, yêu thích tự do và nếp sống thanh đạm, giản dị nơi quê nhà...

3. BÚT PHÁP KÝ SỰ ĐẶC SẮC CỦA TÁC GIẢ

- Quan sát tỉ mỉ, ghi chép trung thực, miêu tả cụ thể, sống động, chọn lựa được những chi tiết “đắt”, gây ấn tượng.
- Lời kể hấp dẫn, chân thật, hài hước.
- Kết hợp văn xuôi và thơ làm tăng chất trữ tình cho tác phẩm, góp phần thể hiện một cách kín đáo thái độ của người viết.

Ý NGHĨA VĂN BẢN

- Đoạn trích vào Phủ chúa Trịnh phản ánh quyền lực to lớn của Trịnh Sâm, cuộc sống xa hoa, hưởng lạc trong phủ chúa đồng thời cho thấy tài năng, y đức và bày tỏ thái độ coi thường danh lợi của tác giả.
- **Ứng xử của Lê Hữu Trác** trong bối cảnh đương thời và ngày nay: chọn buông bỏ danh lợi để giữ gìn nhân cách, quay lưng lại với thời cuộc là ứng xử đầy văn hóa, tiết tháo của nhà nho xưa trong thời buổi rối ren. Ngày nay trong xã hội trọng dụng nhân tài và có nhân cách phải hành động, dấn thân cống hiến cho xã hội thì mới là ứng xử phù hợp.

TỔNG KẾT BÀI HỌC

VÀO PHỦ CHÚA TRỊNH

Nhận biết và phân tích được các chi tiết tiêu biểu về cuộc sống xa hoa, đầy quyền uy nơi phủ chúa Trịnh và thái độ tâm trạng của nhân vật “tôi” khi bước vào phủ chúa chữa bệnh cho Trịnh Cán.

Đánh giá được chủ đề, tư tưởng, thông điệp của văn bản: phê phán cuộc sống xa hoa, sự lộng quyền của nhà chúa; vẻ đẹp tâm hồn, triết lí nhân sinh của tác giả.

Nhận biết được một số đặc điểm cơ bản của thể kí trung đại, những nét đặc sắc trong bút pháp kí sự của tác giả: tài quan sát miêu tả sinh động những sự việc có thật; lối kể chuyện lôi cuốn, hấp dẫn; lựa chọn chi tiết đặc sắc; đan xen văn xuôi và thơ.

Nhận thức về lẽ sống đẹp giữa cảm đồ danh lợi. Liên hệ đến Tâm và Tài của y, bác sĩ trong đại dịch Covid

CÂU HỎI THẢO LUẬN VÀ BÀI TẬP VỀ NHÀ

Anh/chị nghĩ thế nào về những người thích lối sống ẩn dật, thanh đạm, coi thường danh lợi- vật chất?

Thầy thuốc, bác sĩ...thường gặp những vấn đề nào đòi hỏi sức mạnh nội tâm để vượt qua?

Lập kế hoạch chi tiết chăm sóc sức khỏe bản thân.

Viết bài cảm nhận về cuộc chiến đấu của đội ngũ y bác sĩ Việt Nam trong đại dịch Covid- 19.